ORTA KORİDOR GÜZERGAHINDA GÜRCİSTAN'IN ANAKLİA LİMANI

Gülperi GÜNGÖR

GÜLPERİ GÜNGÖR

Karadeniz kıyısında, Gürcistan'ın batısında yer alan Abhazya sınırına yakın bulunan Anaklia Limanı, yalnızca bir altyapı projesi olmanın ötesinde, çok boyutlu jeopolitik ve ekonomik çekişmelerin merkezinde yer almaktadır. Proje devletler, uluslararası bankalar ve Gürcistan içindeki siyasi aktörlerin çıkar çatışmalarının kesişim noktasında bulunmaktadır.

Anaklia'da bir liman inşaatı için ilk fikirler Sovyet döneminde geliştirildiyse de Novorossiysk gibi mevcut limanlar yeterli görülmüştü. 2009-2011 yıllarında Gürcistan eski Devlet Başkanı Mikhail Saakashvili'nin girişimleriyle proje yeniden gündeme gelmiştir. 2012 yılında iktidara gelen Gürcü Rüyası partisinin liderinin ise o dönemde bu projeye yönelik itirazları olduğu bilinmektedir.

Anaklia'da yeni bir derin su limanı inşa etmeye ilişkin ihale 2016da açılmış, 2,5 milyar Dolarlık limanın inşası için ihaleyi Amerikan-Gürcü ortaklığı olan Anaklia Kalkınma Konsorsiyumu (ADC) kazanmıştır. Hâlbuki bir yıl önce Asya Altyapı Yatırım Bankası'nın (AIIB) başkanının Tifliste düzenlenen bir toplantıda seçilmesi ve Çin-Gürcistan arasında serbest ticaret anlaşması için müzakerelere başlanması ihaleyi Çin konsorsiyumunun kazanacağı beklentisi yaratmıştı. İnşaat Aralık 2017'de başlamıştır. Ancak Çin tamamen devre dışı bırakılmamış, ADC, limanın inşası için Çinli firma ZPMC ile 50 milyon Dolarlık bir anlaşma imzalamıştır.[1]

ADC; Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), ABDnin kalkınma finans kuruluşu Denizaşırı Özel Yatırım Kurumu (OPIC), Japonya liderliğindeki Asya Kalkınma Bankası (ADB) ve Çin liderliğindeki AIIB'den 400 milyon dolarlık teminatlı kredi sağlayacaktı.[2] Ancak bankalar, kredi vermeden önce projenin başarısızlık durumunda Gürcü hükümetinin geri ödeme yapacağına dair devlet garantisi ve projede oluşabilecek riskler veya gecikmeler için sigorta talep etmişlerdir. Hükümet ise bu garantileri sağlamanın konsorsiyumun sorumluluğu olduğunu belirtmiştir.

Bankalar, konsorsiyum ve hükümet arasındaki anlaşmazlık, ayrıca ADC'nin lideri Mamuka Khazaradze'nin muhalif bir parti kurması ve hükümeti eleştirmesiyle birlikte çekişmeler projenin önünü tıkamıştır. 2019'da Khazaradze hakkında kara para aklama suçlamaları gündeme gelmiş ve bu durum projeyi daha da zora sokmuştur. Sonunda hükümet, ADC ile olan sözleşmeyi 2020'de feshetmiştir.

Ukrayna savaşı nedeniyle kargo taşımacılığı için alternatif yollara olan talep artarken, Gürcü hükümeti Avrupa ve Asya arasındaki ticaret yollarını birbirine bağlayacak bir geçiş noktası olarak limanın inşasına yeniden başlamayı ummuştur.[3] Çin bu süreçte Anaklia Limanı'na olan ilgisini sıklıkla dile getirmiştir. 2023 yılında imzalanan Çin-Gürcistan Stratejik Ortaklık Anlaşması ise Çinin bölgedeki rolünü pekiştirmiştir. Ayrılıkçılığa karşı olduğunu vurgulayan Çin, Abhazya ve Güney Osetya'nın bağımsız statüsünü tanımazken, Gürcistan da "Tek Çin" ilkesine bağlı kaldığını ifade ederek Pekin'in politikalarına destek vermiştir.

Nihayetinde 2024 yılında Gürcü Rüyası hükümeti, Anaklia derin deniz limanının inşası ve yönetimi için yeni bir hale açmış ve ihaleyi Çin-Singapur konsorsiyumunun kazandığını duyurmuştur. Yapılan antlaşma 600 milyon dolarlık yatırım ile limanın geliştirilmesinin ilk aşamasını kapsamaktadır.

Bu konsorsiyumda China Communication Construction Company ve China Harbor Investment ana yüklenici olarak, China Road and Bridge Corporation ve Qingdao Port International ise alt yükleniciler olarak yer almaktadır. Gürcistan devleti tarafından kurulan "Anaklia Deep Sea Port" şirketi, projede %51 hisseye sahip olacak, konsorsiyum %49 hisse ile projede yer alacaktır. Bununla birlikte, Çin-Singapur konsorsiyumunun projeye hakim olacağı ve Anaklia Limanı'nın Çin'in kargo ihtiyaçlarına göre inşa edileceği yorumları yapılmaktadır.[4]

China Road and Bridge Corporation 2018'den beri Gürcistan'da faaliyet göstermekte ve özellikle Doğu-Batı otoyolunun Ubisa-Shorapani bölümünü inşa etmektedir. Anaklia liman projesinde de yer alan bu şirket, bölgedeki altyapı çalışmalarında önemli bir rol oynamaktadır. ABD ise Çinli şirketin Güney Çin Denizi'nde askeri amaçlarla yapay adalar inşa etmesi ve Afrikada bazı yolsuzluklara karıştığı iddialarını öne sürerek projeye karşı çıkmaktadır. [5]

Anaklia Limanının Avrupa Birliği'nin Trans-Avrupa Ulaşım Ağında ve Pekin'in Kuşak ve Yol Girişimi'nde orta koridor güzergahında alternatif bir ulaşım noktası olması hedeflenmektedir. Ancak, çok sayıda aktörün dahil olduğu bu projede, bölgedeki istikrara ilişkin durum, projenin geri kalan kısmının ne kadar başarılı olacağını belirleyecektir. Gürcistan, Anaklia Limanı'nın potansiyelini gerçekleştirmek için bu çok boyutlu çekişmelerin üstesinden gelmek zorundadır.

**Resim: Österreichische Verkehrszeitung*

[1] Bradley Jardine, With Port Project, Georgia Seeks Place on China's Belt and Road, *Eurasia Net*, February 21, 2018, https://eurasianet.org/with-port-project-georgia-seeks-place-on-chinas-belt-and-road

[2] Georgia scraps deal on major port project, *Reuters*, January 9, 2020, https://www.reuters.com/article/markets/georgia-scraps-deal-on-major-port-project-idUSL8N29E4YR/

[3] Nini Gabritchidze, Georgia pledges to revive Anaklia port project, take controlling share, *Eurasia Net*, December 12, 2022, https://eurasianet.org/georgia-pledges-to-revive-anaklia-port-project-take-controlling-share

[4] Giorgi Menabde, Georgias Anaklia Deep Water Port Becomes Chinese Geopolitical Project, *Jamestown Foundation*, June 6, 2024, https://jamestown.org/program/georgias-anaklia-deep-water-port-becomes-chinese-geopolitical-project/

[5] The Anaklia port to be built by a Chinese company with suspicious reputation, *Transparency International Georgia*, June 5, 2024, https://transparency.ge/en/post/anaklia-port-be-built-chinese-company-suspicious-reputation

Yazar Hakkında :

Gülperi Güngör, 2015 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden mezun olmuştur. 2020 yılında ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Bölümü □□□□□ yüksek lisans derecesini almıştır. Ocak 2020 □□□□□□□□□□ katılmıştır. Güngör, Ankara Üniversitesi Uluslararası İlişkiler bölümünde doktor adayıdır. Mart 2025 sonrasında doktora çalışmasını yürütmek üzere Sheffield Üniversitesi'nde bulunan Güngör, AVİM'de Gayrimukim Uzman olarak görev yapmaya başlamıştır.

Atıfta bulunmak için: GÜNGÖR, Gülperi. 2026. "ORTA KORİDOR GÜZERGAHINDA GÜRCİSTAN'IN ANAKLİA LİMANI." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2024 / 30. Temmuz 09. Erişim Ekim 31, 2026. https://avim.org.tr/public/tr/Yorum/ORTA-KORIDOR-GUZERGAHINDA-GURCISTAN-IN-ANAKLIA-LIMANI

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır